

สถานการณ์โรคติดต่อที่สำคัญในศูนย์พักพิงชั่วคราวชายแดนไทย-พม่า (Infectious diseases in border camp)

การรายงานโรคในระบบเฝ้าระวังโรคติดต่อที่สำคัญในศูนย์พักพิงชั่วคราวไทย - พม่า ทั้ง 9 แห่ง ภายใต้ข้อตกลงร่วมกันระหว่างกรมควบคุมโรคและสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดที่มีศูนย์พักพิงฯ ตั้งอยู่ องค์การระหว่างประเทศและองค์กรพัฒนาเอกชน(NGOs)ที่รับผิดชอบงานสาธารณสุขในศูนย์พักพิงฯ เพื่อตรวจจับการระบาดของโรคติดต่อโดยเปรียบเทียบกับค่าระดับปกติของจำนวนผู้ป่วยแต่ละโรค (threshold) เป็นรายสัปดาห์ แบ่งได้ 3 ประเภทดังนี้

1. กลุ่มโรคที่ให้รายงานทันที (Immediate alert) เมื่อพบผู้ป่วยตั้งแต่ 1 รายขึ้นไป ได้แก่ ปอดอักเสบรุนแรง (Severe atypical pneumonia) อหิวาตกโรค (Cholera) หัด (Measles) กล้ามเนื้ออัมพาตอ่อนปวกเปียกแบบเฉียบพลัน (AFP/Suspected poliomyelitis) เยื่อหุ้มสมองอักเสบ/ไขสันหลังอักเสบ (Meningitis/Encephalitis) และการเจ็บป่วยรุนแรงหรือเสียชีวิตจากเหตุสงสัยโรคติดต่อและไม่ทราบชนิดเชื้อ (Severe cases or deaths with unknown etiology from any suspected cause of infectious diseases)

2. กลุ่มโรคที่ตรวจจับความผิดปกติได้โดยวัดจากค่าระดับปกติ (Threshold) ของโรคที่รายงานทุกสัปดาห์จากศูนย์พักพิงฯ (Statistic alert) รวมทั้งการรายงานกรณีที่ไม่พบผู้ป่วย (Zero report) ได้แก่ กลุ่มอาการคล้ายไข้หวัดใหญ่ (Influenza like illness) ไข้เลือดออก (Dengue infection) อุจจาระร่วงเป็นน้ำ (Watery diarrhea) อุจจาระเป็นมูกเลือดเฉียบพลัน (Dysentery/ bloody diarrhea) มาลาเรีย (Malaria) และโรคฉี่หนู (Leptospirosis)

3. การเฝ้าระวังเหตุการณ์ผิดปกติทางด้านสาธารณสุข (Event-base alert) ได้แก่ เหตุการณ์พบกลุ่มผู้ป่วยมีลักษณะเป็นกลุ่มก้อน (Cluster of disease) และกลุ่มผู้ป่วยสงสัยโรคป้องกันได้ด้วยวัคซีน (Suspected vaccine preventable diseases)

ในปี พ.ศ. 2557 มีประชากรพลัดถิ่นที่อาศัยในศูนย์พักพิงชั่วคราวทั้ง 9 แห่ง ใน 4 จังหวัดชายแดนไทยได้แก่ ราชบุรี กาญจนบุรี ตาก และแม่ฮ่องสอน จำนวน 117,574 ราย ลดลงจากปี พ.ศ. 2556 จำนวน 10,929 ราย ร้อยละ 8.50 (ตารางที่ 1)

สถานการณ์โรคที่เฝ้าระวัง

• **กลุ่มโรคที่ให้รายงานทันทีเมื่อพบผู้ป่วยตั้งแต่ 1 รายขึ้นไป**

โรคหัด

พบผู้ป่วยสงสัยโรคหัด 10 รายจากบ้านใหม่ในสอย 6 ราย จากบ้านแม่หละ 2 ราย บ้านแม่ละฮู และบ้านแม่สุริน แห่งละ 1 ราย (รูปที่ 1)

เยื่อหุ้มสมองอักเสบ/ไขสันหลังอักเสบ

มีรายงานผู้ป่วยสงสัยโรคเยื่อหุ้มสมองอักเสบ/ไขสันหลังอักเสบเพียง 1 รายจากบ้านต้นยาง ในเดือนมกราคม

ในปี พ.ศ. 2557 ไม่ได้รับรายงานพบผู้ป่วยอหิวาตกโรค กล้ามเนื้ออัมพาตอ่อนปวกเปียกแบบเฉียบพลัน (AFP/Suspected poliomyelitis) การเจ็บป่วยรุนแรงหรือเสียชีวิตจากเหตุสงสัยโรคติดต่อและไม่ทราบชนิดเชื้อ (Severe Case / Death with Unknown Etiology from any suspected infectious cause) ซึ่งเป็นกลุ่มโรคที่ให้รายงานทันทีเมื่อพบผู้ป่วยตั้งแต่ 1 รายขึ้นไปจากศูนย์พักพิงฯ ทั้ง 9 แห่ง

• **กลุ่มโรคที่ให้ตรวจจับความผิดปกติได้โดยวัดจากค่าระดับปกติ (Threshold)**

กลุ่มอาการคล้ายไข้หวัดใหญ่ (Influenza like illness)

ในปี พ.ศ. 2557 ได้รับรายงานผู้ป่วยกลุ่มอาการคล้ายไข้หวัดใหญ่ 4,253 ราย มีจำนวนผู้ป่วยสูงสุดในเดือนสิงหาคม 710 ราย ทั้งนี้บ้านแม่หละมีผู้ป่วยจำนวนสูงสุด 2,755 ราย รองลงมา คือ บ้านใหม่ในสอย 706 ราย (รูปที่ 2)

ไข้เด็งกี/ไข้เลือดออก (Dengue infection)

ในปี พ.ศ.2557 ได้รับรายงานผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกจากศูนย์พักพิงฯ 5 แห่ง ยกเว้นบ้านใหม่ในสอย บ้านแม่สุริน แม่ละฮู และแม่ลามาลหวง โดยมีจำนวนผู้ป่วยสูงสุดช่วงเดือนกรกฎาคม - สิงหาคม รวมผู้ป่วยทั้งสิ้น 119 ราย อัตราป่วย 1.01 ต่อประชากรพันคน โดยที่บ้านแม่หละพบผู้ป่วยจำนวนสูงสุด 93 ราย ระหว่างเดือนมิถุนายน - กันยายน (รูปที่ 3)

อุจจาระร่วงเป็นน้ำ (Watery Diarrhea)

ในปี พ.ศ. 2557 ได้รับรายงานผู้ป่วยจากศูนย์พักพิงฯ ทุกแห่ง มีผู้ป่วยทั้งสิ้น 12,520 ราย อัตราป่วย 106.49 ต่อประชากรพันคน มีจำนวนผู้ป่วยสูงสุดในเดือนกรกฎาคม (1,360 ราย) พบจำนวนผู้ป่วยสูงสุดในศูนย์พักพิงบ้านแม่หละ 3,054 ราย (รูปที่ 4)

อุจจาระร่วงเป็นมูกเลือดเฉียบพลัน (Dysentery)

ในปี พ.ศ. 2557 ได้รับรายงานผู้ป่วยจากศูนย์พักพิงฯ ทุกแห่ง มีผู้ป่วยทั้งสิ้น 2,160 ราย อัตราป่วย 18.37 ต่อประชากรพันคน มีจำนวนผู้ป่วยสูงสุดในเดือนเมษายน (208 ราย) พบจำนวนผู้ป่วยสูงสุดในศูนย์พักพิงบ้านนุโพ 589 ราย (รูปที่ 5)

มาลาเรีย

ในปี พ.ศ. 2557 มีรายงานผู้ป่วยโรคมาลาเรีย 2,358 ราย อัตราป่วย 20.05 ต่อประชากรพันคน โดยมีจำนวนผู้ป่วยสูงสุดช่วงเดือนพฤษภาคม - มิถุนายน (384 และ 404 ราย ตามลำดับ) ทั้งนี้บ้านแม่สุรินมีจำนวนผู้ป่วยสูงสุด รวม 628 ราย รองลงมา ได้แก่ บ้านแม่ละฮู (517 ราย) (รูปที่ 6)

• การเฝ้าระวังโรคจากเหตุการณ์ผิดปกติทางด้าน
สาธารณสุข (Event-based alert)

มือ เท้า ปาก (Hand Foot Mouth Disease)

มีรายงานเหตุการณ์การระบาดของโรคมือเท้าปากที่บ้านถ้ำหิน
พบผู้ป่วยรวม 34 ราย อัตราป่วย 4.67 ต่อประชากรพันคน โดย
พบผู้ป่วยในช่วงเดือนเมษายน - มิถุนายน

สุกใส (Chickenpox)

พบผู้ป่วยทั้งหมด 226 ราย อัตราป่วย 1.92 ต่อ
ประชากรพันคน ในศูนย์พักพิงฯ 5 แห่ง ยกเว้นแม่หละ บ้านแม่
ละฮุน นุโพ และอัมเปียม โดยมีบ้านถ้ำหิน พบอัตราป่วยต่อ
ประชากรพันคนสูงสุด คือ 17.32 (126 ราย) รองลงมา ได้แก่
บ้านต้นยางอัตราป่วยต่อประชากรพันคน 6.34 (23 ราย) และ
บ้านแม่สุรินอัตราป่วยต่อประชากรพันคน 5.01 (15 ราย)

ตาแดง (Conjunctivitis)

มีรายงานผู้ป่วยทั้งหมด 1,673 ราย อัตราป่วย 14.23
ต่อประชากรพันคน จากศูนย์พักพิงฯ 5 แห่ง ยกเว้นบ้านนุโพ
อัมเปียม และบ้านแม่สุริน โดยบ้านถ้ำหินมีอัตราป่วยต่อ
ประชากรพันคนสูงสุด 73.94 (538 ราย) รองลงมา ได้แก่
บ้านแม่ละฮุนอัตราป่วยต่อประชากรพันคน 38.73 (475 ราย)
และบ้านใหม่ในสอยมีอัตราป่วยต่อประชากรพันคน 3.73
(410 ราย)

คางทูม (Mump)

มีรายงานผู้ป่วย 10 ราย อัตราป่วย 0.09 ต่อ
ประชากรพันคน จากบ้านใหม่ในสอย โดยพบผู้ป่วยในเดือน
กุมภาพันธ์ 3 ราย ในเดือนมีนาคมเมษายน กรกฎาคม เดือนละ
2 ราย และเดือนพฤศจิกายน 1 ราย

สรุป

เนื่องจากผู้ที่อาศัยในศูนย์พักพิงตามแนวชายแดนไทย-
พม่า มีโอกาสสัมผัสโรคได้ตลอดเวลา แม้จะมีองค์กระระหว่าง
ประเทศและองค์กรเอกชนรับผิดชอบในเรื่องการดูแลทาง
สาธารณสุข แต่อย่างไรก็ตามควรมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและ
ประสานความร่วมมือกันระหว่างภายในศูนย์พักพิงและหน่วย
งานสาธารณสุขในพื้นที่ โดยเฉพาะการแจ้งสถานการณ์ความ
ผิดปกติของการเกิดโรคให้แก่หน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่ให้
ทราบโดยทันที จะทำให้การสนับสนุนด้านวิชาการและการ
จัดสรรทรัพยากรเพื่อดำเนินการควบคุมโรคให้เกิด
ประสิทธิภาพสูงสุด

Table 1: POPULATION DISTRIBUTION IN THAI - MYANMAR BORDER CAMPS, 2012 - 2014

CAMP	2012	2013	2014
ThamHin	7,383	7,414	7,276
Don Yang	3,827	3,675	3,626
Mae La	45,908	44,590	41,345
Nu Poe	17,367	14,648	13,003
Umpiem	15,594	13,676	11,830
Ban Mai NaiSoi	13,586	12,430	11,805
Surin	3,551	3,238	2,996
MLO	16,123	14,172	12,266
MRML	15,826	14,660	13,427
Border-wide	139,165	128,503	117,574

Fig.1

Reported cases of Measles Thai - Myanmar Border camp, by week, 2014

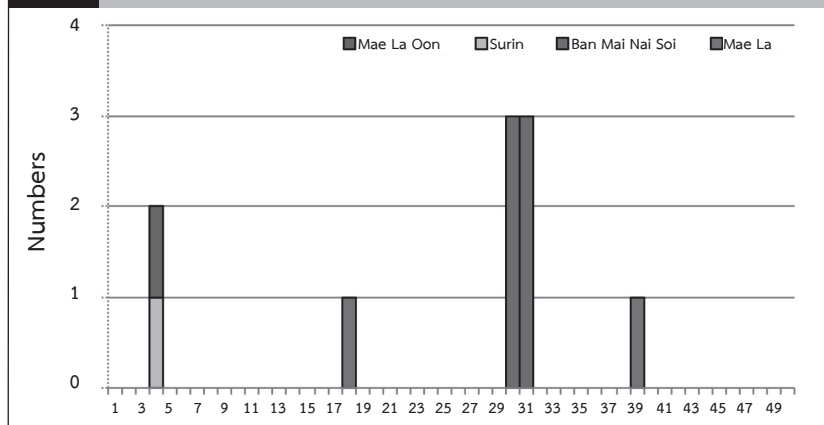

Fig.2

Reported cases of Influenza like illness in 9 Border camps by month, Thailand, 2013 - 2014

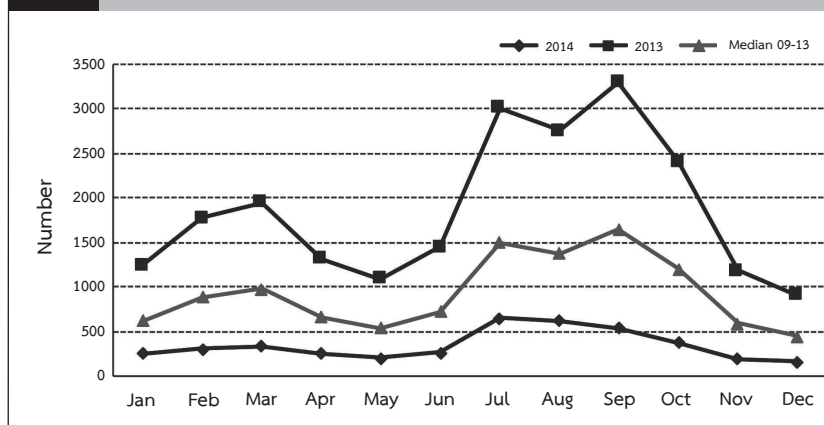

Fig.3

Reported cases of Dengue In dection in 5 Border camp by month, Thailand, 2013 - 2014

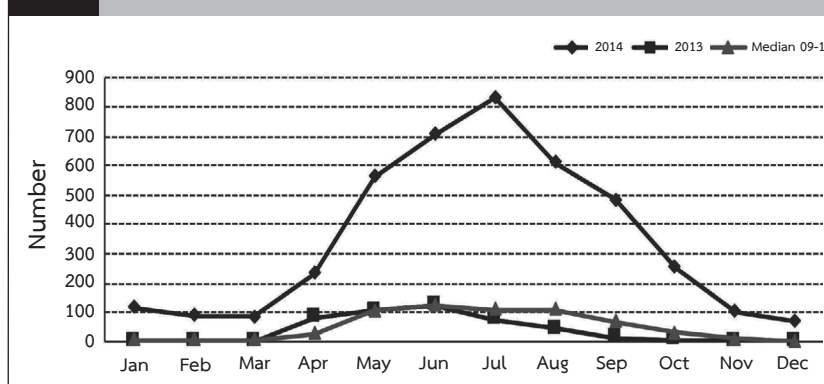

Fig.4

Reported cases of Watery Diarrhea in 9 Border camps by month, Thailand, 2013 - 2014

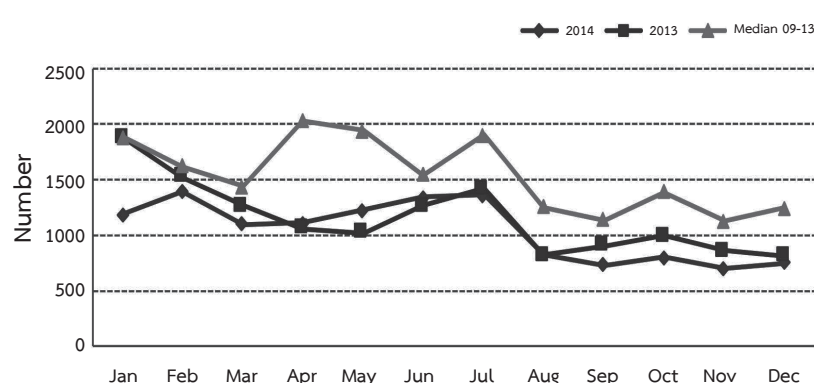

Fig.5

Reported cases of Dysentery in 9 Border camps by month, Thailand, 2013 - 2014

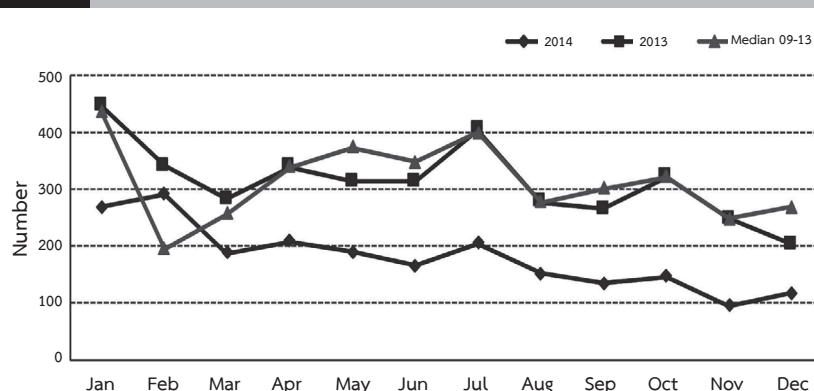

Fig.6

Reported cases of Malaria in 9 Border camps by month, Thailand, 2013 - 2014

